

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LVII. Contra eum, qui legem dicere potuir apertius, est
interpretario facienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

aliquid in ædificio, omnes consentire debent. Si quis autem cognita necessitate, & ratione renititur, vel pro consentiente habetur, vel pro contumacia punitur. Hanc esse legum citatarum mentem, ipse verborum tenor indicat.

Obj. 3. Iulius Paulus in *l. fistulam. §. fin. de servit. præd. urbanorum.* socium invito socio ait posse scalas ad communem parietem habere, & balneum, seu cameram ex figulino opere factam retinere.

R. Prudenter, & rectè. Quilibet enim debet pati, & facere id, quod sibi non obest, & alteri prodest. *l. alius. & ibi DD. C. de servit.* Cum ergo ex scalis appolitis, vel balnei camera nihil damni inferatur socio, præter invidiam, cur invitus sit, ac contradicat, nulla

causa apparet. Obj. 4. Quando Fiscus rem communem cum homine privato habet, eam totam vendere potest, altero invito & reclamante. *l. i. C. de venditione rer. fiscalium.*

R. Illud Fisco privilegium, ut alia multa, conceditur, quia plerumque totius rei lucrosior venditio est, quàm partis. Frustra igitur renititur privatus. Conveniens tamen est, ab iis, qui fiscalibus rebus præsumunt, eos, quorum interest, de ejusmodi alienatione præmonere: imò præferre aliis, si emere volint. *Salicetus ad l. 2. C. de communis rerum divisione. Iason in l. Nec emere. C. de iur. delib. Covarr. l. 3. Variar. c. 14. n. 8. Barb. in Comm. Reg.*

REGULA LVII.

Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, est interpretatio faciendâ.

I. **P**ER legem intellige pactum, seu conditionem, quam contrahentes adicere solent contractibus, quâ significatione usurpatur etiam, in *l. legem. C. de pact. l. si pro emptore. §. fin. ff. de actionib. empti. l. Contractus. V. Nam hoc servabitur ff. eod. & alibi non rarò.* Non quod de solis contrahentibus, sed quæ potissimum de illis agit Regula, aliis tamen similiter applicanda, ut ex dictendis patebit.

Exemplum *Gloss.* est 1. Si contra professionem meam excepero, me tunc mi-

norem fuisse, nec de contrario constat, explicabunt, me non annis 14. minorem, sed 25. fuisse, quoniam utroque modo explicari potest exceptio: ex idque propterea, quia de malignitate præsumitur cum multò clarius dicere potuissem, me imbuterem fuisse.

2. Si Cajus testetur, Sempronium excommunicatum fuisse, probeique eo, quod absolutionem petivit, obicura locutio, & ambigua est, contra ipsum interpretanda. Petitur enim absolutio interdum ad cautelam tantum.

Feli.

Felinus ad c. In presentia. 14. de probat.

3. Si domo vendita inter tradendum illam dixerit: stiblicidia, uti nunc sunt, ita sint, intelligit, me loqui de servitute, non quam hæc domus debet, sed illa, quæ ei à vicinis debeat. *l. si arborem. ff. de servit. urbanor. p. adior. l. cum in lege. de contrah. emptione.*

Generatim igitur, quia sermo ambiguus non probat, & probatio dubia non relevat. *c. in presentia. de probat. l. Non hoc. C. unde legitimi. Gaill. l. 2. obs. 13. n. 5. ne quis ex dolosa machinatione sua litem reportet, contra ipsum à iudice faciendâ interpretatio est: sibi imputet, qui clarius loqui potuit.*

II. Amplia 1. Ut in reo valeat, sicut in actore. Succumbit actor ineptè proponendo: succumbat reus ineptè excipiendo. *Bart. ad l. 1. §. Labeo. ff. de fluminib. l. Scire oportet. ff. de excusation. tutorum.*

Amplia 2. Ut non tantum in contractibus stricti juris locum habeat, sed iis etiam, qui bonæ fidei appellantur, & benignam interpretationem ex natura recipiunt. Veteribus enim placuit, *Pomponio teste*, pactionem obscuram, vel ambiguam venditori, & ei, qui locavit, nocere, in quorum fuit potestate, legem apertius conscribere. *l. Veterib. ff. de pactionibus. Everhardus Bronchorst Centur. 1. assert. 40. Hartman. l. 2. obs. 2.*

Amplia 3. Ut noceat non tantum proferenti, sed illi quoque in cuius gratiam profertur minus aperta oratio. *l. Cum manu sata. ff. de contrah. empt. l. si insulam. ff. Qui potiores in pignore.*

Hinc bene *Castrensis ad l. cita. Veteribus. Si neque usus, neque alius appoluit*

verba obscura, sed tertius quisquam, fortè Notarius, tunc videndum est, in cuius favorem apposita sint, fietque interpretatio contra eum, quia ab eo censentur fuisse prolata. *l. Si in emptione ff. de contrah. emptione.*

III. Obj. 1. In *l. Si quis intentione ff. de iudiciis. Vlpianus dicitur ait*. Quando Actor ambigua oratione usus est, in ipsius favorem accipiendum esse. Vbi *Gloss.*, Libelli verba ambigua in edentis favorem interpretanda sunt.

R. 1. In iudiciis ita servatur, ad eundem rei malitiam. Nam si non reciperetur intentio, & declaratio actoris, aditus pateret accusato ad quamlibet negationem: quod ne fiat, mens, & oratio actoris secundum ipsius propositum, & votum recipitur: reo nihilominus manet jus suum defensionis.

R. 2. Lex citata limitatur à *Socino Reg. 257.* tribus modis. Nam primò in iudiciis criminalibus fallit. *Lud. Roman. in l. Divortio. ff. sol. matrim. Secundò*, quando in criminalibus proceditur ad instar civilium causarum. *l. absentem. ff. de pænis. Tertio*. Bartoli contraria opinio est in *l. Libellorum ff. de accus. ambiguum orationem contra ipsum accularorem interpretandum esse*. Sed ne contradictio hæc confusionem pariat, & legis citatæ manifesta verba elidat, dicendum videtur: fieri aliquando posse, ut contra accusatorem ambigua dicta accipiantur, tunc videlicet, quando præsumitur, eum non bonâ, & simplici intentione coram iudice procedere.

Obj. 2. Cum de mutui redditione agitur, interpretatio pro mutuante faciendâ est, quid, & quantum reddi o-

por-

porteat, quamvis expressè non caverit.
l. Cum quid mutuum ff. de reb. creditis.

R. Ambigua vel obscura locutio in mutuo locum non habet, quia natura mutui est, ut in eadem quantitate, & qualitate, quod datum est, reddatur. Consistit enim in iis rebus, quæ pondere, numero, & mensura constant. *l. 2. eod.* Iam si arbitrio mutuatarii relinqueretur solutio, fortè pro auro carbones secundùm vulgi proverbium exhiberet. *V. Par. 2. summa nostra tit. 8. § 4.*

Obj. 3. Oratio, quæ neque conjunctionem, neque disjunctionem habet, ex mente pronunciantis, vel disjuncta, vel conjuncta accipitur. *l. alienationis ff. de verb. signif.*

R. Id verum est, quando ex conjecturis de mente auctoris verosimiliter colligi potest veritas. Neque, ulli per hoc injuriam fieri existimandum est, quia hic verum consequendi modus in jure approbatur. *l. Cum avu. ff. de cond. & demonstr.*

REGULA LVIII.

Non est obligatorium contra bonos mores prestitum iuramentum.

I. **Iuramentum** est invocatio divini nominis in testimonium, vel est actus, quo divinum nomen adhibemus fidei faciendæ causa. *Silv. 7. 12. n. 1. Ut licitum sit, tria requiruntur. Veritas, Iustitia, & iudicium.* de quo plenius Theologi morales. Quod juri aut legibus repugnat, contra bonos mores esse dicitur. Naturales, si contra **Ius naturale**. Civiles, si contra **Ius civile**. Sic injuria contra bonos mores, conditio contra bonos mores, pacta contra bonos mores, stipulatio contra bonos mores, in jure passim occurrunt. *V. Præteritum in Lex. sensus Regulæ* his duabus propositionibus continetur. *Prima est.* Illud iuramentum obligat, quod non vergit in æternæ salutis dispendium, nec redundat in alterius præjudicium. *c. Cum contingat. de iurjur. c. 2. de pactis in 6. & communiter Theologi, Canonista, & Legista. Secunda.* Iuramentum, quod contra-

rio modo se habet, seu quod in salutis æternæ dispendium vergit, & præjudicat alteri, non est servandum. *c. ult. de pactis. c. Pactum. cum sequentib. eod. in 6. Azor III. l. 6. c. 5. Less. c. 17. D. 7.* Irritum ergo iuramentum est de non alendo parente: vel non redimendo ab hostibus, de adulterio, furto, homicidio, aliove delicto, quamvis esset in speciem exile, & veniale tantum, committendo. *V. Navarr. c. 12. n. 15.*

II. Illud in dubio manet. An obligatorium sit iuramentum contra bonos mores civiles factum. v. g. de alienanda dote, de non mutando testamentum, de renuntianda hæreditate paterna, & similibus, quæ legibus civilibus vetantur. Inter Theologos & Canonistas sententia una, & constans est, hujusmodi iuramenta, quamvis juri civili repugnent, nihilom. valida esse, & obligationem inducere. *Ratio manifesta est*
ex pro-